

George P. Šordan:

STAROSNA I PORODIČNA PENZIJA

Intermex, Beograd, 2007, str. 307.

Najnovija knjiga sudije Vrhovnog suda u penziji, o starosnoj i porodičnoj penziji, prezentira veoma bogatu sudsku praksu ustavnih i redovnih sudova uz odgo-varajuće najvažnije aktuelne propise.

Iako sudska praksa u našem pravu nije formalni izvor prava, njen značaj je sve veći kako za primenu propisa u praksi, tako i imajući u vidu pravnu teoriju i buduća zakonodavna rešenja, a posebno sve važniju sudsku praksu međunarodnih sudova.

Sudska praksa iz invalidskog i penzijskog osiguranja, kao što je bila i zakonodavna aktivnost u ovoj oblasti, veoma bogata i objavljena je u raznim zbirkama sudskih odluka, kako samih sudova tako i udruženja pravnika, ali i u raznim časopisima, biltenima, itd., a u današnje vreme korišćena preko računara.

Otuda je najveći problem bio kako odabrati najsvežije i najbolje sudske odluke i otuda je konkretna zbirka specifična po tome što nije birana praksa celog sistema penzijskog osiguranja, već samo jedan njen deo i to onaj koji se odnosi na starosnu penziju, odnosno porodičnu penziju. Drugi razlog je taj što je sudska praksa o ostalim pravima iz penzijskog i invalidskog osiguranja prezentirana u knjizi "*Medicinsko veštačenje i prava osiguranika*" od istog autora, objavljenoj kod istog izdavača, "Intermex"-a, 2002. godine. Ta knjiga sadrži raspravu o veštačenju kao najbitnijem, a za stranke najspornijem problemu utvrđivanja invalidnosti, kao osnovu za priznavanje prava na invalidsku penziju, pa i prava za slučaj smrti, pravo na naknadu pogrebnih troškova i, konačno, pravo za slučaj telesnog oštećenja prouzrokovanog povredom na radu ili profesionalnom bolešću. Ali, sadrži i veoma veliki broj sudskih sentenci (preko 400). Na navedeni način, najnovijom knjigom i sadašnjim izborom sudske prakse, skupljena je sudska praksa o svim pravima iz penzijskog i invalidskog osiguranja. U tom smislu, obe knjige čine jednu svojevrsnu celinu.

Druga specifičnost ove zbirke je ta što su ispred svakog poglavlja o starosnoj i porodičnoj penziji date aktuelne i važeće najvažnije odredbe Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju, tako da zbirka može služiti ne samo poznavao-cima prava, već i šire.

Uz to, skoro svaka odluka je data sa originalnim obrazloženjem i to po redosledu donošenja odluka, prvo najsvežije, a posle najstarije. Načelni stavovi, pravni stavovi i zaključci doneti od sadašnjih, ali i od nekada najviših sudskih instanci dati su bez ikakvih komentara, jer im komentar i ne treba.

U materiji penzijskog i invalidskog osiguranja, po prvi put u odnosu na starosnu i porodičnu penziju se objavljuje ne samo sudska praksa upravnih sudova, u čijoj je nadležnosti suđenje u predmetima iz penzijskog i invalidskog osiguranja, već uporedo i praksa sudova opšte nadležnosti, odnosno, što je još važnije, sa sudskom praksom ustavnih sudova, odnosno ustavnog suda. Posebna pažnja je data ustavno-sudskoj praksi zbog autoriteta ustavnih sudova i značaja njihove prakse u oceni samih zakona. Zbog toga je prvo istaknuta njihova praksa.

Prvi deo knjige, kroz odredbe Ustava, Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju, te sudskom praksom ustavnih sudova, kao i sudskom praksom redovnih sudova, govori o penziji uopšte. Sledeći delovi na isti način govore posebno o starosnoj, odnosno posebno porodičnoj penziji. Četvrta glava govori o glavnim uslovima za sticanje prava na starosnu, odnosno porodičnu penziju veoma detaljno, kako o penzijskom stažu, tako i o plaćanju doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranje, od čega zavisi i visina penzije.

Na kraju, treba reći i to da je u petoj glavi posebno data i praksa svih sudova u pogledu postupka ostvarivanja prava na starosnu i porodičnu penziju citiranjem aktuelnih, važećih odredbi Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju kao posebnog zakona, Zakona o opštem upravnom postupku i konačno Zakona o upravnim sporovima, počev od zahteva osiguranika za pokretanje postupka za ostvarivanje prava, do urednosti tužbe u upravnom sporu. To je isto tako specifičnost ove zbirke, jer ona, kao što je već rečeno, nije namenjena samo poznavaocima prava već i osiguranicima i korisnicima prava, odnosno svima koga starosna i porodična penzija interesuje.

Dr A. Radovanov